

Kaupunkilaisten avoin vireä ja virkistävä vihreä olohuone merimaisemassa

Kivinokka ei ole ratkaisu Helsingin asuntopulaan, vaan ratkaisu kasvavan ja tiivistyvän kaupungin virkistäytymistarpeisiin.

"Kaupunki edistää yritystoiminnan, matkailun ja vapaa-ajan mahdollisuuksia ranta-alueilla ja saaristossa sekä vesiliikenteen kehittymistä. (Lähde Helsingin kaupungin strategiaohjelma 2013-2016)"

KOKOAN SUUREMPI VAIKUTUSALUE

Kivinkka palvelee lähivirkistysalueena itäisen kantakaupungin, Kalasataman, Herttoniemen ja Herttoniemen rannan asukkaita. Viiden kilometrin säteellä Kivinkasta asuu jo ennen Herttoniemen tiivistämiskäytön ja Kalasataman valmistumista 200 000 helsinkiläistä (Lähde: Helsingin kaupungin tietokeskus 2014).

VIRKISTÄYTYMÄÄN JULKISELLA LIIKENTEELLÄ

Lähivirkistysalueiden tulee olla julkisilla kulkuneuvoilla, kävellen ja pyöräillen saavutettavissa. Helsingin asutokunnista 54 prosenttia on autottomia (Uudenmaan liitto, 2012). Virkistyskäyttö ei lisää autoliikennettä entisestään.

Kivinkassa ei ole metroasemaa. Herttoniemen ja Kulosaaren metroasemilta on 1,9 kilometriä Kivinkkaan. Kivinkkan rakentaminen asumiskäyttöön vaatisi liikennejärjestelyjä ja lisääisi koko ympäröivän alueen, myös Kulosaaren ja Herttoniemen rannan henkilöautoliikennettä.

**Kivinokka,
kaupunkityöväestön
ulkoilmaelämää,
terveyttä ja virkistystä
jo 1920-luvulta
kesämajoissa.**

Kuva: Istvan Racz, Helsingin kaupunginmuseon kuva-arkisto

KULTTUURIHISTORIALLINEN JATKUMO

Kivinokka on perinteikäs ja vireä ulkoilu- ja kesämaja-alue Vanhankaupunginlahdella, Kulosaaren ja Herttoniemen välissä. Kivinokan osayleiskaava-alue koostuu kolmesta erityyppisestä maisemallisesta osa-alueesta, jotka edustavat helsinkiläistä puisto- ja puutarhakulttuuria. Osa-alueet ovat Kivinokan kesämaja-alue, Kulosaaren kartano ja Herttoniemen siirtolapuutarha. Alueella on myös rakentamatonta metsä- ja kallioaluetta. Koko alue on alkujaan Kulosaaren kartanon maita. Kulosaaren kartanon syntyhistoria ulottuu 1500-luvulle. Siirtolapuutarhan alue on suojeltu.

Helsingin kaupunginmuseo puoltaa lausunnossaan Kivinokan säilyttämistä virkistyskäytössä kulttuurihistoriallisten arvojen pohjalta.

**Kivinokka on
Helsingin arvokkain
vanhan metsän alue.**

Kivinokka kuuluu Viikin -
Vanhankaupunginlahden
luonto-alueeseen.

Kuva: Tarja Mäkeläinen

POIKKEUKSELLISEN ARVOKAS LUONTO

Kivinokka on Vanhankaupunginlahden Suomen Natura 2000 -verkoston suoja-alue. Kivinokan alueella on poikkeuksellisen arvokas ja yhtenäinen vanhan metsän alue. Alueen lajeista erityisesti käävät on merkitty suojeltavien lajien piiriin. Kivinokka on myös merkittävä lepakoiden elinympäristö. Kaupungin luonnonsuojeluohjelmassa 2010 Kivinokan vanhaa metsää ja tervaleppäaluetta onkin esitetty suojeltavaksi.

Suomen Luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri, Helsingin ympäristölautakunta ja Helsingin Luonnonsuojeluyhdistys puoltavat lausunnoissaan alueen säilyttämistä virkistyskäytössä nimenomaan luontoarvojen vuoksi.

Kivinokassa on tilaa uusille majoille.

**10 000 helsinkiläistä
halusi saada majan
Lammassaaresta.**

Kuva: Outi Lepola

EUROOPPALAISITTAIN AINUTLAATUINEN KESÄMAJAKULTTUURI

Kivinokan kesämajahistoria juontaa vuosisadan alkupuolelle. Tällä hetkellä alueella on kesämaja 600 helsinkiläisellä perhekunnalla. Urheiluseura Ponnistuksen alueella kesämajoja on 48, Helsingin yhteisjärjestö JHL:n alueella 180 ja loput 380 Kivinokkalaiset ry:n alueella. Kivinokan kesämaja-alue sai alkunsa työväestön virkistyspaikkana viime vuosisadan alkupuolella. Työväenyhdistykset halusivat parantaa ahtaasti asuneen työväen oloja tarjoamalla näille vuokraamaan Vanhankaupunginlahden rantoja ja saaria leirytymspaikoiksi. Ensimmäisenä paikalle saapui Sörnäisten työväenyhdistys, joka vuokrasi Kivinokkaa vuosina 1916 - 1925 Brändö-yhtiöltä.

Vuonna 1931 perustettiin 27 hehtaarin suuruinen Kivinokan kansanpuisto helsinkiläisten retkeily- ja telttailualueeksi. Kesämaja-alue rakentui pikkuhiljaa, kun alueelle vahvistettiin 1934 järjestyssääntö, jonka mukaan alueelle sai pystyttää kiinteiden lautapohjien päälle kangasteltoja ja pahvista ja puukuitulevystä rakennettuja majoja. Kiinteitä kesämajoja Kivinokkaan rakennettiin 1940-luvun alusta lähtien. Vuonna 1946 saatiin rakentamiselle tarkemmat ohjeet, kun kaupunginarkkitehti Hilding Ekelund laati alueelle tyyppimajan piirustukset. Kivinokan kesämaja- ja virkistyskäyttö on sittemmin jatkunut keskeytyksettä. Alueella on yhä useita alkuperäisiä Ekelundin piirtämiä tyyppimajoja.

**Tuhat
kaupunkilaista
nautti elokuussa
2013 elokuvista
hiekkarannalla.**

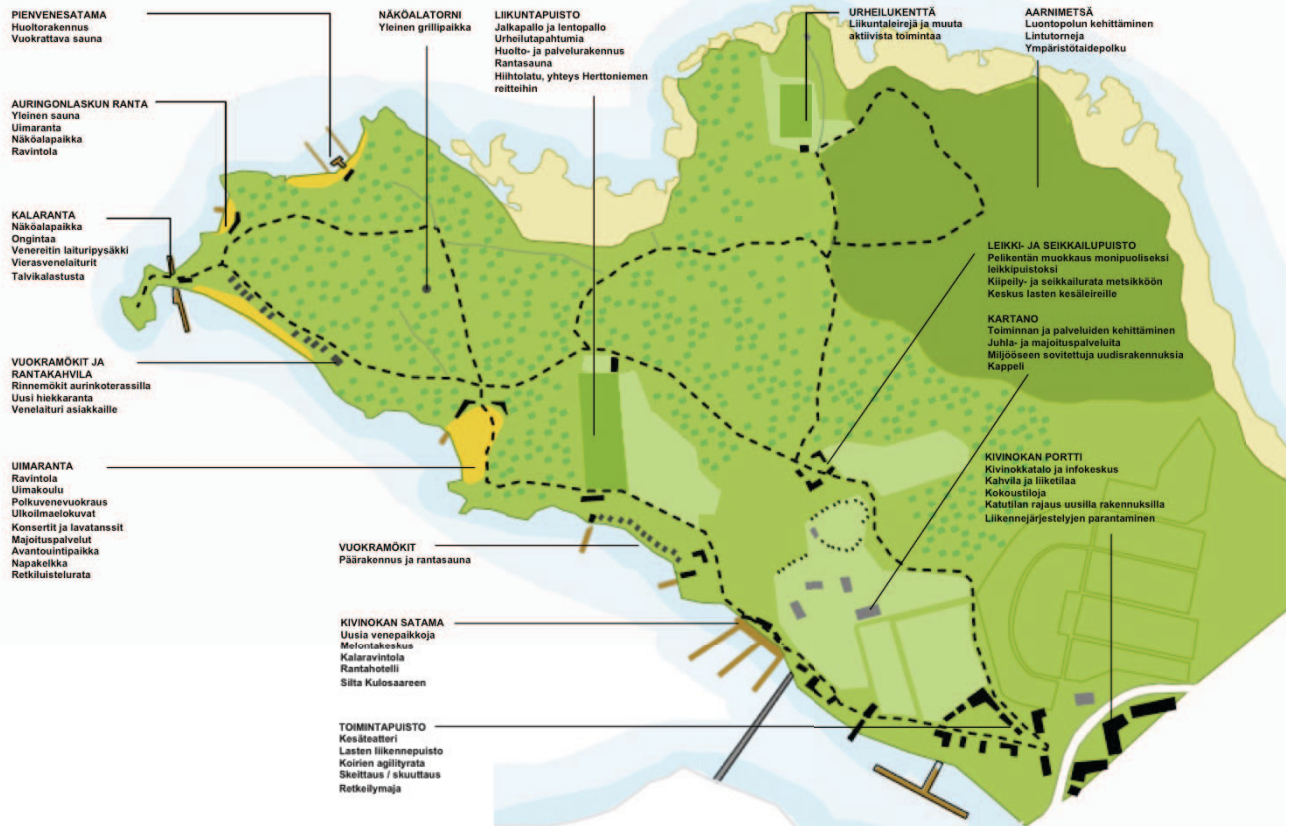
Kuva: Timo Pennanen

KULTTUURIA KAUPUNKILAISILLE

Kaikille kaupunkilaisille avoin virkistysaluekäyttö on jo tällä hetkellä mittavaa ja monipuolista. Kivinokan alueella virkistyy vuosittain 600 kesämajaperhekuunnan lisäksi kymmeniä tuhansia lenkkeilijöitä, kalastajia, veneilijöitä, koiran ulkoiluttajia, koululaisluokkia, palstaviljelijöitä ja erilaisiin tilaisuuksiin osallistuvia kaupunkilaisia.

Vuosina 2013-14 kaikille helsinkiläisille avoimia kulttuuritapahtumia on ollut mm. ympäristötaidenäyttely, juhannusjuhlat, Hetki runolle, KinoKivinokka, Pro Kivinokka -tukikonsertti, Joulupolku, Hiljentyminen jouluun -hartaus, Koko kaupungin Kivinokka -taidenäyttely Rikhardinkadun kirjastossa. Alueella toimii myös kesäteatteri Beowulf. Maijan kahvilassa soi MarkanJazz. Eikä tässä vielä kaikki. Kirpputoreja, ravintolapäivää, kulttuurikävelyjä löytyy tapahtumakalenterista.

VISIO UUDISTUVASTA KIVINOKASTA (kesä-talvi)

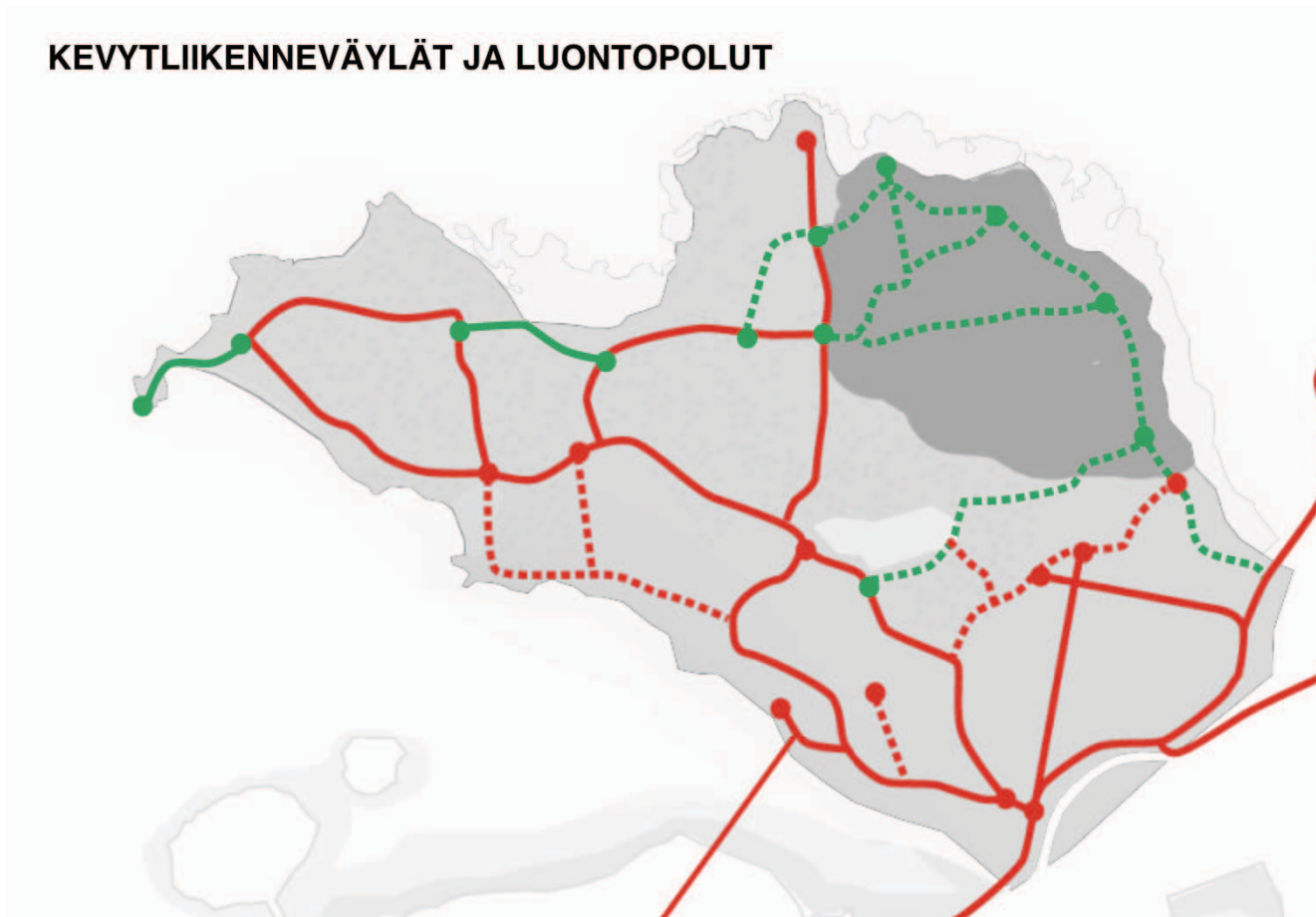

KIVINOKAN KEHITTÄMINEN AVOIMENA VIRKISTYSALUEENA

Suunnittelun lähtökohdat:

- Alueen avointa virkistyskäyttöä lisätään luonnonsuojeluperiaatteet huomioiden. Metsäluonto on Kivinkoan hallitsevin elementti. Kivinkoan avoimilla, hyvin opastetuilla reiteillä kävijä kohtaa tasaisin väliajoin episodimaisesti aktiviteetteja ja virkistysalueen palvelustruktuuria sekä yhteistä toimintaa mahdollistavia rakennelmia.
- Uudet virkistysalueen palvelurakennukset keskitetään Kulosaaren puoleiselle rannalle, joka näyttyy kaupunkiin päin aktiivisena. Ulkoilureitistöjen valot hohtavat kauniisti metsäluontoa vasten. Vanhankaupunginlahden puoleiselle alueelle ei esitetä rakentamista lintutorneja lukuun ottamatta.
- Kivinkoan virkistystoimintojen toteuttaminen tehdään vapaaehtoisten kaupunkilaisten, järjestöjen ja pienyrittäjien voimin – kaupunki tarjoaa toimintaansa luontevasti istuvat palvelut, kuten talvikunnossapidon, pyöräily- ja kävelyreittien rakentamisen ja latuverkoston ylläpidon.

KEVYTЛИIKENNEVÄYLÄT JA LUONTOPOLUT

KIVINOKAN KEHITTÄMINEN – KEVYTЛИIKENNEVÄYLÄT JA LUONTOPOLUT

- Kulosaareen rakennettavan kevyen liikenteen sillan lisäksi esitetään pyöräily- ja latuverkoston yhdistämistä Vanhankaupunginlahden, Viikin ja Herttoniemen reitteihin.
- Alue on saavutettavissa julkisilla liikennevälineillä, pyörällä ja kävellen. Kivinko niemenkärki on suljettu yksityisautoilulta arvokkaiden luontoarvojen vuoksi.

MILLAINEN KIVINOKAN VIRKISTYSALUE ON VUONNA 2050

- Kivinokka on yhä useampien helsinkiläisten vihreä olohuone.
- Lenkkeilymaastot, hiihtoladut, rantasaunat ja kanoottivuokraus houkuttavat paikalle väkeä ympäri kaupunkia.
- Vanhan metsän ja Vanhankaupunginlahden ranta kutsuu hiljentymään. Hiihtäjät grillaavat makkaraa ja nauttivat nokikahvit grillikatoksissa.
- Vesibussiyhteys keskustasta tuo paikalle turisteja nauttimaan ainutlaatuisesta keitaasta keskellä suurkaupunkia. Kysyntä tuo paikalle pienyrittäjiä: rantaravintolassa voi ihailla kaupungin silhuettia, kanoottivuokraus toimii järjestö- tai yrityspohjalta. Uskaliimmat kokeilevat löylyjä kaikille avoimessa rantasaunassa.
- Koululaisten luontoretkillä on mahdollisuus ruokailla sitä varten rakennetuissa tiloissa sekä järjestää suosittuja yökouluja.
- Lapsiperheiden retkikohteena on erityisesti kiipeily- ja seikkailurata.
- Alueen vuokramökeissä yövytään lyhyemmillä lomilla, erityisesti järjestöjen kautta alueella lomailee useita pienperheitä tuettujen lomien muodossa. Sama yrittäjä/ järjestö pyörittää retkeilymajaa.
- Kivinokassa on 50-60 uutta kesämajaperhekuntaa. Kun kaupungin säännöt mahdollistavat kesämajojen yhteisomistuksen - alueen vanhojenkin majojen käyttöaste nousee huomasti.
- Kivinokan urheilukentät vetävät junnujoukkueita treenaamaan ja leireilemään.
- Vierasvenesatamassa yöpyvät pitkämatkalaisetkin. Huoltopiste toimii ekologiselta pohjalta.
- Kivinokan kulttuuririennot houkuttelevat erityisesti itäisten kaupunginosien väkeä lavatansseihin, konsertteihin ja ulkoilmaelokuvaan. Kivinokassa on urbaania kaupunkikulttuuria keskisuurten kaupunkitapahtumien muodossa.
- Kulosaaren kartano toimii juhla- ja kokoustalona. Pihapiirin miljööseen istuvassa kappelissa vihitään yhä useampi helsinkiläinen pari. Alueella jo olevaa rakennuskantaa muokataan majoituspalveluihin sopiviksi.
- Yritykset ja yhteisöt vuokraavat rantasaunaa henkilöstönsä virkistykseksi tai juhlapaikaksi.
- Kipparlahden silmukan puoleisessa osassa toimii liikennepuisto ja teinien skeittaus- ja /tai skuuttauspuisto.
- Kaikkien toimintojen yhteyspisteeksi rakentuu Kivinokkatalo, jossa järjestöt ja muut alueen toimijatahot voivat järjestää toimintaa ja tapahtumia.

**Turisteilla ja
luonnonystävillä
on lyhyt matka
metsän keskelle**

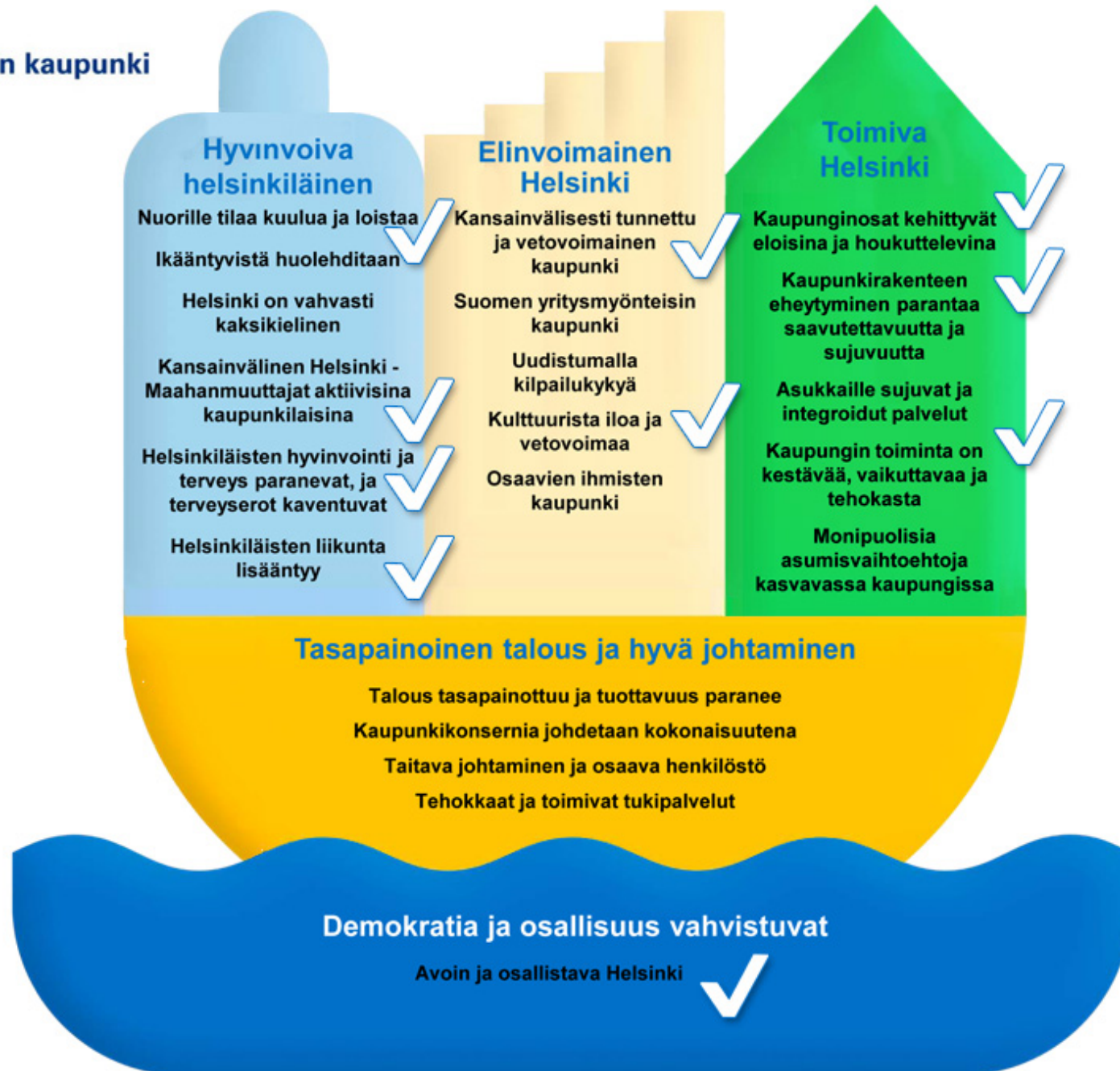
ALUEEN HYÖTYSUHDE / VAIKUTTAVUUS

- Mahdollisimman pienillä investoinneilla mahdollisimman suuri hyöty, less is more.
- Uusi toiminta on 80 % tapahtuma-, retki-, kurssiluonteista. Kiinteän toiminnan ja rakenteiden lisäys noin 20 %. Tämä pitää sisällään Kivinokkatalon, kahvilat, retkeilymajan, luontotalon, vuokramökit, rantasaunat, vene-/ kajakkivuokrauksen.
- Monipuolinen kulttuuri- ja luontotoiminta synnyttää aitoja kohtaamisia, yhdessä tekeminen ja osallisuus ovat toiminnan keskiössä. Kivinokan toiminnot tähtäävät tietoisesti erityisryhmien voimaannuttamiseen ja kotouttamiseen, terveys- ja hyvinvointierojen kaventamiseen.
- Yhdessä tekemisen kautta Kivinokan elämyksellinen ympäristö lisää viihtyvyyttä
- Kivinokkaan syntyy lisää toimintaa, jossa vapaat ja ohjatut liikunta-aktiviteetit täydentävät kaupungin varhaisen tuen toimintoja.

KIVINOKKA VASTAUKSENA HELSINGIN STRATEGIAAN

Helsingin kaupunki

MITEN EDETÄÄN?

- Kaupunkisuunnittelulautakunta ei vie eteenpäin rakentamisvaihtoehtoa, vaan valitsee Kivinkokan merkitsemisen virkistysalueeksi osayleiskaavaan.
- Kivinkokan virkistysaluetta kehitetään yhteissuunnittelun periaatteella, jossa mukana ovat kaupungin keskeiset hallintokunnat, järjestöt sekä kaupunkilaiset yhteistyössä alueella toimivien yhdistysten kanssa (Kivinkokalaiset ry, Helsingin yhteisjärjestö JHL ry, Ponnistus ry, Herttoniemen Siirtolapuutarhayhdistys ja Kartanon Venekerho).
- Kivinkokasta tulee osallistavan kaupunkisuunnittelun onnistunut malliesimerkki

Allekirjoittajat:

- Kivinkoka kaikille -kansalaisliike
- Kivinkokalaiset ry
- Helsingin yhteisjärjestö JHL ry
- Ponnistus ry
- Herttoniemen siirtolapuutarhayhdistys ry
- Herttoniemiseura ry
- Kartanon Venekerho ry

Kuvakollaasi: Tarja Blomberg, Pauli Jokinen, Tuuli Laukkanen, Tarja Mäkeläinen